

Aký je prameň pôvodcu nákazy ochorenia COVID-19?

Ako prameň pôvodcu nákazy sa predpokladajú zvieratá na trhu v čínskom meste Wu-chan. Predpokladá sa, že ľudia sa nakazili kontaktom so živými zvieratami, ktoré sa predávajú aj na spomenutom trhu. Zatiaľ nie je presne isté, z akého zvieratá môže nákaza pochádzať.

Aké sú prejavy ochorenia COVID-19?

Nový koronavírus spôsobuje akútne respiračné ochorenie – vírusovú pneumóniu (kvapôčková infekcia). Ide o všeobecné príznaky virózy, respektíve klasických respiračných ochorení, napríklad aj chrípky – teplota nad 38 °C kašeľ, nádcha, bolesť svalov, bolesť kĺbov, sťažené dýchanie. Pri komplexnejšom vyšetrení býva prítomný RTG nálež – zápal pľúc. Inkubačný čas pri tomto type koronavírusu sa uvádza 2 až 14 dní, priemerne 6 dní.

Ako sa lieči ochorenie COVID-19?

COVID-19 je vírusové ochorenie a zaraďujeme ho medzi kvapôčkovú infekciu. Neúčinkujú naň antibiotiká. Overená očkovacia látka zatiaľ neexistuje. Liečba je symptomatická. U ľudí infikovaných novým koronavírusom sa zahajuje podporná liečba, ktorá zmiernuje príznaky infekcie. K podpornej liečbe sa využívajú bežne dostupné lieky. Liečba je individuálna a vychádza z konkrétnych potrieb pacienta. Väčšina ľudí, ktorí sa nakazia, má mierny priebeh ochorenia a zotaví sa. U starších ľudí, osôb s oslabenou imunitou či pridruženými chronickými ochoreniami je väčšia pravdepodobnosť vážnejšieho priebehu ochorenia.

Aká je pravdepodobnosť, že sa novým koronavírusom nakazím?

Ľudia sa môžu nakaziť najmä od osôb, u ktorých bol koronavírus potvrdený. Ochorenie sa prenáša malými kvapôčkami z nosa alebo úst, keď infikovaná osoba kašle alebo vydychuje. Hlavný spôsob prenosu sú teda kvapôčky vylúčené osobou, ktorá kašle. Prenos ochorenia od bezpríznakovkej osoby nie je vylúčený. V prípade, že ste neboli v krajinách, kde sa ochorenie COVID-19 vyskytuje, respektíve ste neboli v kontakte s osobami, ktoré uvedené krajiny navštívili, alebo ste neboli v kontakte s osobami s podozrením na ochorenie COVID-19, ide s veľkou pravdepodobnosťou, vzhľadom na prebiehajúcu chrípkovú sezónu, o iné akútne respiračné ochorenie alebo chrípku či chrípke podobné ochorenie, a preto netreba podliehať panike. Samozrejme, aj v takomto prípade je dôležité kontaktovať svojho ošetrojúceho lekára, pretože i tieto ochorenia môžu spôsobiť vážne zdravotné komplikácie.

Môže mi v prevencii proti ochoreniu COVID-19 pomôcť očkovanie proti chrípke?

Očkovanie proti chrípke je vhodné, chráni pred chrípkou počas prebiehajúcej chrípkovej sezóny. Ak by človek ochorel na infekciu vyvolanú koronavírusom, ďalšie ochorenie prebiehajúce súbežne, znamená vysoké riziko komplikácií.

Je potrebné preventívne dodržiavať nejaké hygienické návyky?

Verejnosti odporúčame dodržiavať preventívne opatrenia, ktoré sú účinné vo vzťahu ku kvapôčkovým nákazám (patrí medzi ne aj COVID-19):

- umývať si ruky často mydlom a teplou vodou, najmenej pod dobu 20 sekúnd. Ak nie je k dispozícii mydlo a voda, treba použiť dezinfekčný prostriedok na ruky na báze alkoholu
- očí, nosa i úst sa nedotýkajte neumytými rukami
- zakrývať si nos a ústa pri kašľaní a kýchaní jednorazovou papierovou vreckovkou a následne ju zahodíte do koša
- vyhýbať sa blízkeho kontaktu s ľuďmi, ktorí javia príznaky nádchy alebo chrípky
- dodržiavať vzdialenosť najmenej jeden meter medzi vami a kýmkoľvek kto kašle alebo kýcha
- zväziť účasť na hromadných podujatiach, respektíve oblastí s vysokou koncentráciou ľudí
- v domácnosti dbajte na zvýšenú dezinfekciu povrchov

- nosenie ochranného rúška a respirátora má význam u chorej osoby s respiračným ochorením alebo u zdravej osoby, ktorá sa zdržuje v blízkosti človeka s respiračným ochorením
- ak ste chorý, zostaňte doma a telefonicky kontaktujte svojho ošetrojúceho lekára, ktorý určí ďalší postup liečby

Ako možno znížiť riziko šírenia nového koronavírusu na pracovisku?

Sledujte aktuálne informácie a odporúčania k služobným cestám. Uistite sa, že vaše pracovisko je čisté a hygienické – povrchy (stoly, stoličky) a predmety (telefóny, klávesnice) čistíte pravidelne dezinfekčným prostriedkom. Pripomínajte všetkým, aby si dôkladne a pravidelne umývali ruky teplou vodou a mydlom, používali vhodnú dezinfekciu a dodržiavali respiračnú etiketu. Preventívne dodržiavajte všeobecné hygienické návyky, uvedené v predchádzajúcej otázke.

Ako dlho prežíva vírus na povrchoch?

Predbežné štúdie naznačujú, že koronavírusy môžu na povrchoch pretrvávajúť niekoľko hodín, až dní. Závisí to od viacerých podmienok - teploty, vlhkosti prostredia, typu povrchu a podobne. V rámci prevencie možno zvoliť časté čistenie povrchov vo vašom okolí dezinfekčnými prostriedkami.

Dá sa na Slovensku testovať na prítomnosť koronavírusu v organizme?

Ak lekár vysloví podozrenie z ochorenia COVID-19, pričom zodpovedne posúdi klinické a epidemiologické kritériá s dôrazom na cestovateľskú anamnézu, pacient je riešený na príslušnom infektologickom pracovisku, ktoré určí ďalší postup liečby. Laboratórnu diagnostiku vzoriek od pacienta s klinickými symptómami a cestovateľskou anamnézou zabezpečuje Národné referenčné centrum pre chrípku zriadené pri Úrade verejného zdravotníctva SR v Bratislave. Biologický materiál od pacientov je najvhodnejšie odoberať v prvých dňoch po nástupe klinických príznakov respiračného ochorenia, v tomto období je najväčšia pravdepodobnosť záchytu vírusu. Odber nie je vhodné uskutočniť pred nástupom klinických príznakov, kedy množstvo vírusových častíc v organizme pacienta ešte nemusí dosahovať detekovateľnú hladinu. Znamená to, že počas inkubačnej doby bude test na koronavírusy s najväčšou pravdepodobnosťou negatívny - a napriek tomu môžu u danej osoby za pár dní nastúpiť klinické príznaky spôsobené prítomnosťou koronavírusu. Takáto osoba si môže mylne myslieť, že nie je infekčná a môže infekciu šíriť ďalej. Osobe, ktorá sa vrátila z oblasti zasiahnutej novým koronavírusom odporúčame po dobu 14 dní kontrolovať svoj zdravotný stav. V tomto čase je potrebné myslieť na prevenciu. Pri kýchnutí si treba zakryť nos a ústa jednorazovou papierovou vreckovkou, ktorú treba následne zahodiť do koša, rovnako je potrebné si často umývať ruky mydlom a vodou. Ak je podozrenie, že by osoba mohla byť nakazená koronavírusom a ešte u nej nenastúpili žiadne symptómy, je možné, vzhľadom na jej vlastné rozhodnutie, podstúpiť domácu izoláciu na 14 dní v samostatnej izbe, v domácnosti zvýšiť intenzitu dezinfekcie povrchov a používať ochranné prostriedky. V prípade bezpríznakových osôb ide o štandardný postup aj v iných európskych krajinách bez potreby zavedenia prísnych karanténnych opatrení.

Je najväčším rizikom cestovanie?

Každé cestovanie do zasiahnutých oblastí je rizikové, preto odporúčame zvážiť nevyhnutnosť cestovania.

Ak ste už vycestovali, rešpektujte odporúčania pre cestovateľov:

- kontrolujte svoj zdravotný stav počas inkubačného času – 14 dní po návrate,
- dbajte na dôkladnú hygienu rúk, zvýšenú dezinfekciu povrchov v domácnosti, kašlite a kýčajte do papierových vreckoviek, ktoré potom zahodíte do koša. Ak sa dá, obmedzte návštevy priestorov s vyšším počtom ľudí,
- ak ste bez príznakov, a napriek tomu máte podozrenie na nákazu novým koronavírusom, môžete z vlastného rozhodnutia podstúpiť domácu izoláciu po dobu 14 dní,
- ak sa u vás počas 14 dní objavia príznaky ako kašeľ, horúčka, sťažené dýchanie, bolesť hrdla, hlavy, kĺbov, zostaňte doma a telefonicky kontaktujte lekára, lekársku pohotovostnú službu alebo operátora KOS ZZS a informujte ich o svojom pobyte v rizikovej oblasti.

Pomôže mi nosenie ochranného rúška?

Nosenie ochranného rúška alebo respirátora má význam u chorej osoby s respiračným ochorením alebo u zdravej osoby, ktorá sa zdržuje v blízkosti človeka s respiračným ochorením.

Je potrebné zatvoriť školu, respektíve nariadiť karanténu, ak ju navštevujú deti, ktoré sa vrátili z prázdnin a navštívili zasiahnuté oblasti?

Zatvorenie škôl (škôlky, základné a stredné školy) je v kompetencii zriaďovateľa školy. U osôb, ktoré sa vrátili zo zóny výskytu ochorenia COVID-19 a nevykazujú príznaky ochorenia, sa v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR vyžaduje, aby sledovali svoj zdravotný stav počas 14 dní od príchodu z oblasti zasiahnutej ochorením COVID-19 (kašeľ, bolesť hrdla, dýchavičnosť, horúčka). Karanténne opatrenia sa nariaďujú osobám s prítomnosťou klinických príznakov tohto ochorenia, ktoré sa vyskytli do 14 dní od návratu zo zóny výskytu tohto ochorenia, resp. ide o úzke kontakty s osobami, ktoré boli choré na COVID-19. Pre všetky školy a školské zariadenia, študentské domovy a internáty, ministerstvo školstva odporúča dodržiavať všeobecné preventívne ochranné opatrenia:

- pravidelne si umývať ruky mydlom a vodou po dobu najmenej 20 sekúnd alebo použiť dezinfekčný prostriedok na báze alkoholu. Nedotýkať sa očí, nosa a úst neumytými rukami,
- pri kašľaní zakryť ústa a nos jednorazovou vreckovkou a následne ju zahodiť do koša,
- vyvarovať sa úzkeho kontaktu s ľuďmi, ktorí majú príznaky infekcie dýchacích ciest a ktorí majú najmenej jeden z nasledujúcich príznakov: horúčka, kašeľ, bolesť hrdla a dýchavičnosť.

V prípade, že žiaci alebo zamestnanci škôl boli a vrátili sa v najbližšom období z oblastí, kde sa potvrdil výskyt koronavírusu, musia takéto osoby v najbližších 14 dňoch od návratu kontrolovať svoj zdravotný stav. Ak sa u ktorejkoľvek osoby, ktorá sa nachádzala v oblastiach, kde sa vírus vyskytol, objavia vyššie uvedené symptómy za obdobie 14 dní, a to najmä zvýšená teplota, kašeľ, bolesti v hrdle, musí:

- zostať doma, nechodiť priamo k lekárovi, kontaktovať lekára telefonicky, popísať mu symptómy a riadiť sa jeho príkazmi,
- v prípade, že lekár na základe popísaných symptómov rozhodne, že daná osoba musí byť hospitalizovaná, pošle lekár pre danú osobu špeciálnu sanitku. Každopádne nesmie takáto osoba chodiť sama na pohotovosť alebo na infekčné oddelenie,
- v prípade, že symptómy nebudú ťažké, môže obvodný lekár rozhodnúť, že osoba ostane v domácej karanténe,
- v prípade, že sa vyskytne podozrenie u žiaka bývajúceho na internáte, je potrebné postupovať obdobne.

Možno si pri karanténe v súvislosti s podozrením na COVID-19 uplatniť PN? Ako treba v prípade podozrenia postupovať pri dávke ošetrovnej?

K uvedenej problematike vydala stanoviská Sociálna poisťovňa, k dispozícii sú tu:

<https://www.socpoist.sk/aktuality-pri-karantene-pre-koronavirus-si-mozno-uplatnit-pn-ku-aj-viac-ako-tri-dni-spatne/48411s68251c?> a tu: <https://www.socpoist.sk/aktuality-ako-treba-postupovat-pri-davke-osevovne-v-pripade-podozrenia-na-koronavirus/48411s68314c>